

Код на активността	Име на активността
SDG15-SDGfP	ПРИКАЗНАТА ЗА ЕЛКАТА
Цели на активността	
<p>Дрвјата се чувари на величественоста на бугарските шуми. Тие се неми сведоци на историските настани и ги чуваат народните традиции. Тие се здив на свеж воздух и визуелно уживање за немирниот дух на градскиот човек. Ова е една од причините за заштита на дрвјата.</p> <p>Дрвјата се белите дробови на нашата планета. За жал, зголемувањето на земјоделското земјиште и индустријализацијата ја зголемуваат стапката на уништување на шумите.</p> <p>Украсувањето дрво за новогодишниот празник е древна традиција. Дали е можно, без да се наруши традицијата на празникот, да се одржи еколошката рамнотежа на нашата планета.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Анализа на статистиката за сеча на борови за новогодишните празници. 2. Како да се справиме со прашањето за сеча на дрвја? 3. Проширете ги вашите хоризонти за замена на живи дрвја со вештачки и такви се одгледува во оранжерии. 4. Да се развие систем на мерки за зачувување на новогодишните убавини. 5. Размислете за начини како да ги отстраните новогодишните елки. 6. Дали можеме да направиме вештачки новогодишни елки за да ја заштитиме природата? 	
Опис на активността (во детали)	
<ul style="list-style-type: none"> ❖ Материјали - мобилни телефони за пополнување на анкетата на Гугл, испечатена бајката „ПРИКАЗНАТА ЗА НОВОГОДИШНАТА ЕЛКА“ ❖ Времетраење – 90 минути ❖ Број на групи - неколку групи ученици - (5 одделение, на возраст од 11-12 години) 	
Инструкции за едукаторот	
I. Релевантност на истражувањето	

Животот е таков што секоја година следи нова година. Новата година е забавен празник со украсена елка. Колку дрвја се исечени за овој празник? Дали е ова штетно за животната средина?

II. Хипотеза

Претпоставивме дека украсувањето дрво за новогодишниот празник е древна традиција и тргнавме да откриеме дали е можно да се одржи еколошката рамнотежа на нашата планета без да се наруши традицијата на празникот.

Цели на истражувањето:

1. Анализа на статистиката за сеча на борови за новогодишните празници.
2. Како да се справиме со прашањето за сеча на дрвја?
3. Проширете ги вашите хоризонти за замена на живите дрвја со вештачки и оние кои се одгледуваат во оранжерији.
4. Да се развие систем на мерки за зачувување на новогодишните убавини.
5. Размислете за начини како да ги отстраните новогодишните елки.

III. Предмет на истражување - елка

Методи на истражување:

1. Проучување и анализа на научна литература.
2. Работа со информации од интернет извори.
3. Прашалник.
4. Саморефлексија.

IV. Прашалник

Пред да ја проучиме историјата, статистиката и проблемите, решивме да дознаеме што знаат учениците за тоа.

За таа цел беше составен Google формулар и беше направена анкетата.

V. Интерес за проблемот

Како резултат на анкетата, се покажа дека сите украсуваат новогодишни елки, главно вештачки, не многу луѓе украсуваат живи елки. Но, се покажа дека по празникот речиси сите семејства само ја фрлаат новогодишната убавина во ѓубре.

Само двајца ученици повторно го засадија дрвото. Во оваа прилика им ја кажав следната еколошка приказна:

ПРИКАЗНАТА ЗА ЕЛКАТА

Она што расте на крајот од шумата е тажна приказна што ми ја раскажа еден стар бор. Ајде да почнеме.

Еднаш во нашата шума се појави елка. Беше мала и без одбрана. Сите се грижеа за неа - големите дрвја ја штитеа од ветрот, птиците ја чистеа од црни влакнести гасеници, дождот ја наводнуваше, ветрот ја разладуваше низ топлината. Сите ја сакаа новогодишната елка, и таа беше добра и љубезна. Никој подобар од неа не можеше да ги сокрие малите зајачиња од злобниот волк или лукавата лисица. Сите сверови и птици беа третираны со нејзината ароматична смола.

Помина времето и нашата елка порасна и стана многу убава. Сите птици, дури и од соседните шуми, дојдоа да и се восхитуваат. Досега немало толку витка, убава и зелена елка во шумата. Елката знаеше за нејзината убавина, но никогаш не се гордееше со тоа, остана љубезна и добра.

Како што се приближуваше Новата година, сите во шумата работеа напорно. Впрочем, има многу шумски убавини. Прекрасните новогодишни елки ги чекаше убава судбина - да паднат под секирата на дрвосечач. Еднаш пристигнаа две страчки и почнаа да шепотат дека луѓето одат во шумата барајќи ја најубавата елка. Нашата елка почна да мавта со зелените гранчиња за да го привлече вниманието на дрвосечачите. Кутрата, таа не знаеше што им треба. Мислела дека и тие, како и сите други, сакаат да и се восхитуваат на нејзината убавина. Еден од дрвосечачите ја видел.

„Глупава, глупава, маваше со гранки и крцкаше стар бор - скриј се, скриј се! Никогаш порано дрвосечач не видел толку убава, витка или кичеста елка. „Убавица, само она што ми треба“, рекол дрвосечачот ...

Ги засука ракавите и почна да и го сече тенкото стебло со секирата. Елката извика од болка, но веќе беше доцна и таа падна во снегот. Зачуденост, болка и страв беа нејзините последни чувства. Кога дрвосечачот ја влечел елката, нејзините нежни зелени гранчиња се скршиле и оставиле траги во снегот. Страшен, грд трупец, тоа беше се што остана од прекрасната елка во шумата.

Ова е приказната што ми ја раскажа стариот бор.

На сите ученици им се допадна еколошката приказна „Приказната за една новогодишна елка“. и ги допре нивните души.

VI. Историја на публикацијата. Од каде доаѓа обичајот

Многу ме интересираше зошто дрвото е избрано меѓу сите дрвја. Проучив материјали на оваа тема и се запознав со моите студенти.

Сите со нетрпение го очекуваме тој момент од годината кога во нашите куќи ќе се појават мали зимзелени елки. Сјајните играчки, треперливите светла и подароците оставени под гранките на новогодишните елки внесуваат атмосфера и радост во домот и се чини дека нè потсетуваат дека сите неволји можат да се остават зад нас ако сме мирни и позитивни.

Сепак, ретко размислуваме од каде потекнува елката и кој прв ја накитил. За да ја задоволиме не само вашата, туку и нашата сопствена љубопитност, направивме брза студија за историјата на елката. Еве што најдовме:

Постојат многу легенди кои раскажуваат чудни приказни за елката, но историските докази за украсувањето на елките се само од последните неколку векови. Некои од обичаите поврзани со зимзелени дрвја се пагански, додека други носат отпечаток на христијанството, што ја прави елката еден од најсветлите симболи на Рождеството Рождество.

Од античко време, луѓето внесувале зимзелени растенија во своите домови бидејќи верувале дека имаат магични и лековити својства. Грците и Римјаните користеле гранчиња од бршлен, додека Келтите и Скандинавците претпочитале имела. Желе, бодликава метла (месарска метла), гранчиња од лавор и бор, исто така, не биле занемарени во античко време, бидејќи се верувало дека ги избркале болестите. Овие верувања беа особено распространети кај жителите на северните предели, бидејќи зимзелените растенија ги оживуваа мислите за пролетта и заживувањето на нов живот во долгите студени ноќи.

Легендата вели дека во времето на раѓањето на Исус, секое дрво давало плод во чест на појавувањето на новиот цар. Само малата елка не вроди со плод, но Господ ја помилува и ја натера да заблеска во светлината. Оттука и традицијата на украсување новогодишни елки со светилки - првично со свеќи, а денес - со трепкачки светилки во сите бои.

Свети Бонифациј и дабот один

Една од првите приказни за елката е поврзана со св. Бонифациј и е широко распространет во Германија. Бонифациј бил свештеник во 8 век и ја шири вистинската вера во провинцијата Германија. Враќајќи се од посетата на папата во Рим, свештеникот се згрозил кога открил дека мештаните, кои биле преобратени во христијанството, се вратиле на своите пагански обичаи и се спремни да жртвуваат млад човек убивајќи го под дабот на Один.

Налутен Бонифациј зеде секира и отиде да го исече дабот. Историските извори застануваат тука, но легендата продолжува: кога свештеникот го удрил дабот со секирата, тој веднаш бил соборен. Германците биле поразени и ја признале Божјата интервенција, а Бонифациј покажал на малата елка која останала недопрена кога огромното дрво паднало. Тој им предложи на мештаните да однесат една таква елка дома, бидејќи таа симболизира мир и бесмртност, а нејзиниот нагорен врв покажува каде е домот Господов.

Дрвени дрвја

Се верува дека пред 1000 години во многу делови на Северна Европа, елките биле обесени со синцири за да висат од таванот како свеќници. Друга традиција била да се носат гранчиња од цреша или глог во куќата со надеж дека ќе цветаат на Божиќ. Меѓутоа, доколку сопствениците не можеле да си дозволат вистинско дрво, формирале дрвена пирамида од гранчиња и гранки, кои потоа ја украсувале со хартија, јаболка и свеќи. Честопати овие дрвени дрвја шетале од куќа до куќа, носејќи радост на целото село.

Веројатно дрвените дрвја ги симболизирале рајските дрвја. Тие се вообичаени во средновековните мистерии претставени во Германија пред црквите пред Божиќ. Во раните црковни календари, 24 декември се славел како ден на Адам и Ева. Рајското дрво ја симболизира рајската градина и често се носело низ улиците на селото пред театарската претстава за да ги испровоцира жителите да дојдат во црквата и да ги слушнат библиските пасуси што им ги презентирале актерите.

Првата елка

Првиот пишан доказ за употребата на новогодишните елки како симбол на божиќните и новогодишните празници може да се најде не никаде туку на плоштадот во Рига, Латвија. Има плоча изгравирани на осум јазици со натпис „Првата елка во Рига во 1510 година“.

Малку е познато што се случило во главниот град на балтичката држава во 1510 година: млади мажи со црни капи, придружувани од групи девојки, излегле на плоштадот и прво танцувале, а потоа ја запалиле украсената елка. Веројатно дрвото не било вистинско, туку како дрвените дрвја. Обичајот многу потсетува на празникот Јул, посветен на раѓањето на богот на сонцето.

Новогодишната елка во 16 век

Ако ја погледнеме Германија во 1521 година, ќе видиме дрво кое се носи низ улиците на градовите, а зад него јава човек на коњ, облечен како свештеник, веројатно претставувајќи го Св. Никола. Во 1570 година, во Бремен е документирано мало дрво украсено со јаболка, ореви, гевреци и хартиени цветови.

Првиот човек што донесе новогодишна елка во својот дом, како и ние денес, беше германскиот проповедник Мартин Лутер. Според приказната, ден пред Божиќ, додека Мартин Лутер шетал низ шумата, погледнал кон небото за да ги види ѕвездите низ гранките на дрвјата. Му се видело толку убаво што се вратил дома и украсил мало дрво со свеќи, покажувајќи им на децата како тоа го потсетува на Христос кој ги оставил небеските ѕвезди за да слезе на земјата со луѓето на Бадник.

Божиќни украси во 16 и 17 век

Во средината на 16 век, божиќните пазари станаа многу модерни. Преку нив, на луѓето им беа обезбедени не само подароци, туку и вкусна храна и други практични реквизити неопходни за празникот (на пример, ножеви и тркалочки игли). Пекарите се надминаа себеси, подготвувајќи вкусни джинджифилово и восочни фигури за украсување на елките. Пишан извор од 1601 година раскажува за дрво во Стразбур украсено со вафли, златни шеќерни стапчиња и хартиени цветови.

Венците се појавија околу 1610 година во Германија. Во тоа време се користело вистинско сребро, па дури и биле измислени машини за влечење на сребрените нишки за венците. Среброт е издржливо како метал, но прилично брзо поцрнува.

Подоцна беа направени обиди да се заменат сребрените венци со оние од мешавина од олово и калај, но обидот беше неуспешен поради тешката легура. Така, венците останале сребрени до средината на 20 век.

Новогодишната елка во нашите земји

Традицијата на украсување новогодишни елки во Бугарија е релативно нова, за разлика од другите делови на Европа. Сепак, ние сме познати по нашиот обичај, поточно украсување на елката. Од него доаѓа и името на Бадник. За разлика од елката, елката е направена од листопадно дрво, симбол на обновување и заживување на нов живот.

Елката е трупец од бука, даб или круша. Го избира сопственикот на куќата и во неа се пробива дупка во која се става маслиново масло и темјан. Потоа дрвото се завиткува во бела крпа, поставено покрај огништето за да се чека празничната вечер. Најстариот во домот ги пуши собите, амбарите и шталите за здравје и плодност со елката, а потоа ја става во огништето и некој треба да се буди цела ноќ додека волшебниот трупец целосно не изгори. Наутро неговата пепел се расфрла на земја за да се роди пролет.

Во 20 век, елката била донесена на божиќниот ритуал во Бугарија како симбол на Христовото доаѓање на земјата за да ги осветли луѓето и нивното царство.

Украсувањето на елката со фигурини, топки и свеќи ја симболизира суштината на Христос - светлината, знаењето, чистотата и вистината.

Во Бугарија обичајот за украсување елка доаѓа од Русија. Русите организираа новогодишни елки во поголемите градови во Бугарија за време на Руско-турската ослободителна војна. На овој начин елката стана популарна кај нас, бидејќи не е само елка, туку и елка.

И кај нас славењето на Божиќ не се толерира за време на социјализмот, бидејќи главен празник е прославата на Новата година. Последователно, традицијата е обновена денес, Божиќ и Божиќ се воспоставени како чисто семејни празници, дома, придружени со долгоочекуваната размена на подароци од страна на децата. И многу луѓе ја слават Новата година надвор. Тоа е одлична прилика да се собереме со пријателите.

VII. Статистика за уништување на шумите

Еден месец пред Нова година се појавуваат пазари за новогодишни елки, каде што можете да видите планини од новогодишни елки. На пример, годишно само во Москва се сечат од 60.000 до 62.000 дрвја на продажба, а замислете колку дрвја се соборени во Америка. На глобално ниво, повеќе од 7 милијарди луѓе живеат на нашата планета, дури и секој седми човек да сака да купи елка, тогаш ќе мора да се исечат 1 милијарда дрвја. И тогаш сите овие дрвја одат на депонија.

Копајќи подлабоко во темата, идентификувавме два проблеми:

1. Ова е уништување на шумите. Но, шумите се белите дробови на нашата планета. Особено четинарите се многу вредни бидејќи произведуваат специјални фитонциди кои убиваат патогени микроби. До зимзелени шуми често се градат санаториуми. И во последно време луѓето почнаа да го разбираат и ценат ова. Како што се покажа во современиот свет, воведена е забрана за сечење дрвја во шумите; тие се засадени во посебни расадници.
2. Но, вториот проблем се покажа уште посериозен од првиот - отстранувањето на новогодишни елки.

VIII. Опции за новогодишни убавини за Нова Година

Живо исечено дрво.

Кога купуваме новогодишна убавина, мора да се погрижиме да се одгледува во посебен расадник. Специјални расадници се занимаваат со одгледување новогодишни елки. Во овие расадници секоја година се засадуваат елки во големи количини. Како резултат на тоа, овие области функционираат како шумски области, извршувајќи ги сите функции на екосистемот својствени за младите шуми: тие се дом на многу видови животни, птици и инсекти. Покрај тоа, активно растечките млади новогодишни елки апсорбираат големи количини јаглерод диоксид од атмосферата и активно ослободуваат кислород. Најчесто насадите се наоѓаат таму каде што нормалната шума не може да расте. Во новогодишната ноќ се сечат дрвја од 8 до 15 години. Во иднина повторно ќе се засадуваат млади дрвца, а расадникот ќе остане „зелен“.

Живо дрво во саксија.

Декоративни четинари во саксии, кади или кутии. Точно е дека е исклучително тешко да се чува вакво дрво после новогодишните празници (а колку е поголемо дрвото, толку е потешко да се чува), тоа е цела уметност, без посебни знаења и вештини не е лесно да се одржувајте живи дрвја. Затоа е најдобро да се користат како елка оние видови кои можат да растат во затворени простории во текот на целата година: чемпрес, араукарија и други јужни дрвја што се одгледуваат во нашата клима како собни растенија.

Елка во вашиот двор.

Доколку имате летна вила, тогаш најлесниот и најдобриот начин е да украсите елка во дворот и да ја дочекате Новата година во природа. Можете да украсите новогодишна елка која расте во близина на куќата.

Новогодишни елки со свои раце.

Во училищата и дома правиме новогодишни елки со свои раце. Тоа е возбудливо, интересно и забавно.

IX. Главниот проблем е депонирањето на елките по Нова година

1. Отстранување на исечени дрвја.

Има земји кои поставуваат пунктови од јануари до март за отстранување на елките. Граѓаните можат бесплатно да ги донираат исушените дрвја кои беа украс на нивниот празник.

Сите дрвја се испраќаат на преработка и тие ќе станат основа за нова растителна почва. Ако се фрлат во обичен контејнер, завршуваат на депонија и се бескорисни.

2. Садење дрвја во саксии.

Дрвјата во саксии се чуваат додека не се засадат напролет.

3. Елка во зоолошка градина.

Четинари се собираат главно за слонови, мајмуни и копитари. Овие вторите често чкртаат со забите по нив. Што се однесува до преференциите за вкус, козите со рогови јадат борови, мошусните волови претпочитаат новогодишни елки. Исто така, елките во саксии се користат за збогатување на околината на зоолошката градина.

4. Собирање на шушарки и садење семиња.

Специјалистите растат нови дрвја од семето на шишарки. Откако ќе се отстранат божиќните играчки, од дрвото внимателно се собираат неколку стотици шишарки. Потоа од нив се избираат најдобрите семиња и се испраќаат во расадници за одгледување четинари.

Х. Заклучок

Со нашето истражување ја потврдивме нашата хипотеза дека е можно да се одржи еколошката рамнотежа на нашата планета без да се наруши традицијата, по добивањето на радоста на празникот.

Сега елката е мој добар пријател со кој се среќавам секоја година. Оваа комуникација ми носи радост. Сите нека се дружат со природата.

Изборот е твој.

Совети (трикови) за едукаторот

- 1) Наставникот им поставува прашање на учениците - дали во иднина можеме да ги заштитиме четинарите без да ја прекршиме традицијата?
- 2) Наставникот поттикнува дискусија за тоа која опција учениците претпочитаат да декорираат Новогодишна елка?

Евалуација

Учениците да изработат вештачка елка со отпадни материјали

Идеи/ Инспирација за иднина

Информации на социјалните медиуми, веб-страница на училиштето.

Референци/Извори за користење

<https://bg.decor-modern.com/7490634-make-an-artificial-and-original-christmas-tree-from-christmas-balls>

Анекс

Анкета за елка <https://forms.gle/Cee1daJz4s9GXqe>